

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Hieronymo cxli

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De sancto

gem associant. et ad eius honore et solaciu cantat. quida aut ciuitates et castella regni custodiunt. qdam vero regis inimicos expugnant. Ira et horum militu xpi. quida in aula regia scz in celo empirio reo semp regu regu associat. et ad ei honore cantica letitie et glie semp cantant dicetes. Sanctus sanctus sanctus etc. Item. benedictio et claritas et sapiencia etc. apocal. vij. Alij aut custodiunt ciuitates. suburbana. villas et castra. illi scz qui nobis sunt ad custodia deputati. custodietes statu virginum. pinentiu. iugatoz. et castra religionum. Esa. xij. Super muros tuos hierlm pstru custodes. Alij vero dei inimicos. i. demones expugnat. Apocal. xij. factu est preliu magnu in celo. id est scdm vna expositione in ecclia militari. Michael et angeli ei phabant cu dracone. **S**eptimo et vltimo honore adu sunt: qz ipsi sunt tribulatoz solatores. Zach. i. Angelus qui loqbat in me verba bona et solatoria. Ire thobie. v. forti animo esto etc. Et hoc faciunt tribus modis. Primo confortado et roborado. Dan. x. vbi cu daniel corruisset: terigit eu angelus dicens. Noli timere. pax tibi. confortare et esto robustus. Secdo ab impatentia confornado. Psal. Angelis suis mandauit dote etc. In manu. por. etc. Tercio ipam tribulatione refrigerando et manuendo. Et hoc signat dan. iij. vbi angelus dni cum tribus pueris in fornace descendit. et fecit mediu fornacis quasi ventu rois flantem.

De sancto hieronymo cxi. A

Iheronimo

Hieronimus dicitur a gera quod est sanctu. et nemus: quasi sanctus nemus. Vel norma quod estylet. Unde dicitur in legenda sua quod biero. interpretatur sacra lex. fuit enim sanctus. id est firmus. vel mudus. vel sanguine tinctus. vel vsui sacro deputatus. sicut vasa templi dicebantur sancta: quia sacro vsui deputata. fuit enim sanctus. id est firmus in bono opere propter perseuerantie longanimitate. et mudus in mente puritate. et sanguine tinctus pro dicitur passionis meditatione. sacro vsui deputatus pro scripture sacre expositione et interpretatione. Dicitur et nemus a nemore vbi aliqui pueriatus fuit. et lex propter regulare disciplinam quam monachos suos docuit. vel quia sacram legem exposuit et interpretatus fuit. Hieronymus etiam interpretatur visio pulcritudinis. vel diiudicatis locutiones. Est autem triplex pulcritudo. Prima est spualis que est in anima. Secunda moralis que consistit in honestate morum. Tercia intellectualis que est pulcritudo angelica. Quarta substantialis que est diuina. Quinta celestis: que est sanctorum in patria. Hanc quintuplicem pulcritudinem hieronymus in se vidit et habuit. Nam habuit spualem in virtutum varietate. Moralem in vite honestate intellectuali in excellenti puritate. Substantiali in ardenti charitate. Celesti in eterna vel in excellenti claritate. Diiudicauit etiam locutiones sue verba tam sua quam aliorum. sua examinare proferendo. aliorum vera confirmando. falsa refutando. dubia vero exponendo.

Hieronimus cusebii viri nobilis filius ab opido stridonis quod dalmacie et panonie presidia tenet: exiitit orudus. hic ad huc uenit romam adijt. et literis grecis et latinis et hebraicis plene cruditus est. In arte grammatice donatum habuit preceptore. In rhetorica autem vi. totum orator est. In scripturis autem diuinis exercitabat die ac nocte. et inde hausit auidem quod postmodum effudit abunde. Quodam tempore sicut ipse in epistola ad custodibiu prohibet. cum de die tullium et de nocte platonem auidem legeret. eo quod sermo inculcatus sibi in libris prophetis non placeret. circa mediam quadragesimam tam subita et ardenti febre corripit. ut toto frigescente iam corpore vitalis calor in solo pectore palpitarer. Dum ergo exequie funeris pararent. subito ad tribunal iudicis trahit. et interrogatus cuius conditionis esset christianum se esse libere profiteretur. Ad quem iudex. Mentiris inquit. Ciceronianus es. non christianus. Ubi enim est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. At hic ro. obmutuit. et continuo ipsum iudex durissime cecidit iussit. Tunc exclamauit et dixit. Miserere mei dominice miserere mei. Tunc qui astabant precabantur iudex

De sancto

dicem vt veniā tribueret adoleſcēti. Ipſe eſt in-
rare cepit ac dicere. Dñe ſi vnq̄ habuero codices
ſeculares ſi legero te negabo. In hec igitur iuramē-
ti verba dimiſſus ſubito reuiuifcit. Tūc lachrymiſ
torū ſe inuenit p̄fuſum. ⁊ ex verberib⁹ que añ tri-
bunal ſuſceperat ſcapſas terribilr̄ reppit liuientes
Tanto autem ſtudio libros diuinos legit extunc
quāto libros gentiliū vnq̄ legerat. Dum autē eſſet
annoꝝ .xxix. in romana ecclia cardinalis p̄ſbiter
ordinat⁹ eſt. Mortuo autē liberio papa hieroni-
mus dignus ſummo ſacerdotio ab omnib⁹ accla-
matur. Sed dū quorundā clericoy ⁊ monachoy
laſciuiā increparēt illi nimium indignati ei inſi-
dias parauerūt. Sed ⁊ p̄ veſtē muliebrem. vt ait
ioh̄es beletb. ab eis turpiter eſt deriſus. Nam cū
hiero. ad matutinas ſolito more ſurgeret. veſtes
mulieris quā emuli iuxta lectum poſuerāt reppit.
ſuamq̄ eſſe credēs induit. ⁊ in ecclia ſic p̄ceſſit.
Hoc autē emuli faciebāt vt mulierē h̄re in thala-
mo crederet. Qd̄ ille vidēs tante eoy veſantie lo-
cū dedit. ⁊ ad greg. nazanzēnū p̄ſtantinopolitane
vrbis ep̄m puenit. Poſtq̄ autē ab ipſo ſacras ſcri-
pturas didicit. in heremū p̄perauit. vbi p̄ x̄p̄o quāta
ſuſtinuerit ipſe ad cuſtodiū narrat dicēs. Quoti-
ens in heremo p̄ſtitur⁹. ⁊ in illa vaſta ſolitudine
q̄ cruſta ſolis ardoꝝ horridū monachis p̄ſtat
habitaculū. putauit me romanis delicijs intereſſe
Horebāt ſacco mēbra deſormia. ſqualida cutis ſi-
tū ethiopice carnis adduxerat quotidie lachryme
quotidie gem⁹. ⁊ ſi qñ repugnantē ſumm⁹ immi-
nens opp̄ſiſſet. nuda humo vix oſſa herētia colli-
debātur. De cibis ⁊ potu taceo. cū etiā languētes
aqua frigida vtātur. ⁊ coctū aliqd̄ accepſſe luxu-
ria ſit. ⁊ dum ſcorpionū tñ eſſem ſocius ⁊ ferarū.
ſepe choreis intereram puellaz. ⁊ in frigido coz-
pore ⁊ carne p̄morta libidini incēdia pullula-
bant. Itaq̄ p̄tinuo flebā. ⁊ repugnantē carnem
hebdomodaz inedia ſubigebā. Diem crebro con-
iunxi cū nocte. nec p̄ a pectoris ceſſabā verberib⁹
q̄ a dño trāquillitas redderet. Ipſam quoq̄
cellulam meā quaſi cogitationū p̄ſciam p̄timeſce-
bam. ⁊ michi iratus ⁊ rigidus ſolus deſerta pene-
trabā. Et vt michi teſtis eſt dñs poſt mltas lachry-
mas ⁊ nōnunq̄ videbar intereſſe agnib⁹ ange-
loy. Per quadrienniū igitur ibidē penitētia ſic pa-
tra ad bethleē opidū remeauit. Vbi quaſi dome-
ſticū animal apud p̄ſepe dñi ſeſe obtulit p̄maſurum
Bibliotecā autē ſuam quā ſummo ſtudio ſibi p̄di-
derat clauiſam. alioſq̄ libros iterū rele gēs diē ie-
iun⁹ ducebat ad veſperū. Multos autē ibidē diſci-

Iheronimo

pulos coadunans in ſancto p̄poſito ⁊ tranſlatio-
ne ſcripturaz q̄nquagintaq̄q̄ annis ⁊ ſex men-
ſibus deſudauit. ⁊ vſq̄ ad finē vite v̄go p̄manſit.
Licet autē in hac legēda dicat q̄ ſp̄ v̄go fuerit. ipſe
tñ de ſe ita ſcribit ad p̄machiū. Virginitatē in ce-
lo p̄fero non q̄ habeo. Tanta demiq̄ laſtitudine
fatigar⁹ eſt vt in ſtratu ſuo iacens funiculo ad tra-
bem ſuſpēſo ſupin⁹ manibus ſe leuaret. vt ſcs offi-
cium monaſterij p̄t p̄orerat exhiberet. C
Quadā vero die adueſp̄ſcēte cum hicro. cū fra-
tribus ad ſacram lectionē audiendū ſederet. ſubi-
to leo quidā claudicās monaſterij ingreſſus eſt.
Quo viſo cū ceteri fr̄s ſugerēt hieronim⁹ ei quaſi
hoſpiti obuiavit. Leo igitur dū pedē ſibi leſū oſcē de-
ret. vocatis fr̄ib⁹ pedes ſibi p̄cepit ablui. ⁊ dilige-
ter ei⁹ plagā inquiri. Qd̄ cū factū fuiſſet. inuene-
runt leonis plantā a ſentibus vulneratā. Adhibi-
ta igitur diligētī cura leo p̄ualuit. ⁊ omni ſerita-
te depoſita inter eos quaſi domeſticū animal habi-
tauit. Tūc hicro. videns q̄ nō tā p̄o ſanitate ſui
pedis q̄ p̄ eoy vtilitate dñs leonem miſiſſet. de
fratrū p̄ſilio eidē hoc inuixit officiū. vt aſinū quē
habebāt q̄ ligna de nemore deſerebat ipſe leo ad
paſcua duceret ⁊ ductū ibi cuſtodiret. Qd̄ factū
eſt. Nam inuicta leoni aſini cura more paſtoris in-
duſtrij eūdo ad paſtū ſoci⁹ inceſſanter itineris ru-
re paſcēdo vnde cūq̄ deſenſo tutiſſim⁹ erat. Verū
tñ veſe cibaret. ⁊ aſin⁹ ſolitū p̄ficeret opus p̄ſue-
tis ſemp̄ horis cum eo domū redibat. Quadā igitur
vice paſcēte aſino. ⁊ leone grauiter ſopozato mer-
catores cū camelis inde tranſcūtes aſinū ſolū vi-
derūt. ⁊ eū q̄ citius rapuerūt. Exgefactus itaq̄
leo cū ſociū nō inueniret rugiedo huc illucq̄ ibat.
Quē tandē nō inueniēs ad portas monaſterij tri-
ſtis adiit. ⁊ intus vt ſolitus erat p̄re verecūdia in-
gredi nō p̄ſumpſit. Et vidētes fr̄s q̄ tardi⁹ more
ſolito ⁊ ſine aſino veniſſet. putauerūt q̄ fame cō-
p̄uſus aſinū comediffet. nolentes ei annonā tri-
buere ⁊ ſuetā dicebā. Uade ⁊ reliquā partē aſelli
q̄ tibi remaſit māduca ⁊ tuā ingluuiē reple. Deſi-
tantes tñ vtrū hoc malū p̄petraſſet. exierunt ad
paſcua ſi forte aliqd̄ mortis indicium inuenirēt. Et
nichil inueniētes hoc hieronimo retulerūt. Tunc
monitis ei⁹ officiū aſini leoni inuigil. ⁊ ligna ce-
dentes leoni imponūt. Qd̄ cū leo patietter ferret.
Quadā die expleto opere agrum exijt. hac illacq̄
diſcurrat. ſcire deſiderās quid de ſuo fuiſſet ſocio
factū. Et ecce vidit a longe negociatores cū om-
niſtis camelis p̄cedente aſino venientes. Mos eſt
illi regionis eſt. vt quādo cum camelis longi⁹ gr̄

diuntur. cameli vt directius vadāt. precedentem
 ⁊ collo funiculum gestantē asinum subsequūtur.
 Recognito igitur leo asino cū ingenti rugitu sup
 eos irruit. ⁊ oēs hoies in fugam puerit. Et leo
 terribilr rugiēs pcutiebat cauda fortiter terram.
 perterritosq; camelos sicut erāt onusti ante se ad
 cellaz ire coegit. Qd cū frēs vidissent. ⁊ hiero. nū
 ciallent. alle ait. Hospitibus nr̄is frēs charissimi
 pedes abluite. escas p̄betet sup hoc volūtate dñi
 expectare. Tunc leo per monasteriū cepit vt sole
 bar letus discurrere. singulorū fratrū vestigijs se
 prosternēs. ⁊ quasi de perpetrata quam nō fece
 rat culpa cauda alludens veniā postulabat. Hiero
 nomus aut futuroꝝ p̄ficius ait fratrib⁹. Ite frēs ⁊
 venientibus hospitib⁹ necessaria p̄pare. Adhuc
 colloquēte nunci⁹ ad eū venit annūciās ante for
 res hospites adesse q̄ abbatē vellent videre. Ad
 quos cū ille iussisset: protin⁹ illi eius pedibus puol
 uunt. pro culpa veniā postulantes. Quos ille be
 nigne cleuans. p̄cepit vt sua recipient: ⁊ aliena nō
 usurparēt. Rogabāt igit illi bñm hiero. vt medie
 tarē olei p̄ bñdictione accipiat. Quibus vix assen
 tiens tandē coact⁹ suscipi iubet. Promiserūt aut
 se annuatim eandem olei mensurā fratrib⁹ ipsis
 daturos. ⁊ a suis dare heredib⁹ p̄cepturos. D
 Cum aut olim in ecclesia vnusq; caneret qd vo
 lebat theodosius impator. vt ait iohes beletb. da
 masum papā rogauit vt alicui viro docto officii
 ecclesiasticū cōmitteret ordinandū. Ipse igit sciēs
 hieronimū in lingua latina. greca ⁊ hebraica p̄fe
 ctū. ⁊ in omni sapiētia summū. eidē officii predi
 ctum cōmisit. Hiero. igit psalteriū p̄ seras distin
 xit. ⁊ vnicuiq; serie nocturnū propriū assignauit.
 ac gloria patri. in fine cuiuslibet psalmi dicendus
 instituit. vt ait sigibert⁹. Deinde epl̄as ⁊ euāgē
 lia p̄ anni circulū decantādas. ceteraq; ad officii
 p̄tinētia p̄ter cantū rōnabilr ordinauit. Ad istos
 illud de bethleem ad summū pontificē. ⁊ ab eo ⁊
 cardinalib⁹ suis fuit valde approbatū. ⁊ p̄petuo
 autentiatū. **P**ost hoc aut in ore spelūce in qua
 dñs iacuit monumentū sibi p̄struxit. vbi expletis
 nonaginta octo annis ⁊ sex mensib⁹ sepultus fuit.
In quāta reuerētia cū aug⁹. habuerit patet p
 epl̄as quas sibi misit. In quarū vna ei tali modo
 scripsit. Dño dilectissimo ⁊ cultu sincerissimo cha
 ritatis obseruādo atq; amplectēdo hieronimo au
 gustinus ⁊c. Alibi quoq; de eo sic scribit. Sanct⁹
 hiero. p̄biter greco. latino. hebreo eloquio erudi
 tus. in locis sanctis atq; in lris sacris vsq; ad de
 crepita m̄ vixit etatem. Cui⁹ nobilitas eloquiū ab

oriente in occidentem instar solis lampas resplen
 duit. Beatus aut prosper in suis cronicijs de eo
 sic ait. Hieronimus p̄sbyter in bethleem toto
 iam mūdo clarus habitabat. egregio ingenio et
 studio vniuerse ecclesie seruiēs. Ipse quoq; de se
 sic ait ad albigensem. Nichil a puericia ita vitare
 conatus sum vt animū tumentē ⁊ erectam cerui
 cem: dei p̄ra se odiū puocantē. Idem. Ego etiā
 tuta omnia timco. Idem. In monasterio hospi
 talitati et corde intendim⁹. ⁊ oēs ad nos venien
 tes p̄ter hereticos leta fronte suscipimus. ac vo
 nientū pedes abluim⁹. Isidorus vero in li. etibi
 mol. ait. Hieronim⁹ trium linguaz extitit pitus.
 Cui⁹ interpretatio ceteris antefertur: qm̄ ⁊ vboꝝ
 tenacior est. ⁊ p̄spicitate sn̄e clario: atq; vtpo
 re a xp̄iano interprete verior. In dialogo quoq; se
 ueri discipuli sancti martini qui ei⁹ tpe fuit sic de
 hieronimo scriptū hētur. Hieronim⁹ p̄ter fidei
 meritū dorēq; virtutū nō solū latinis atq; grecis
 s; etiā hebreis ita lris instruct⁹ est: vt se illi in om
 ni scientia nemo audeat comparare. Cui iugis
 aduersus malos pugna: p̄petuū certamē. Ode
 runt cum heretici: q; eos impugnare non desijt.
 Oderunt clerici: q; vitam eoz insectatur ⁊ crimi
 na. Sed plane boni omnes ⁊ mirātur ⁊ diligunt.
 Nam qui cum hereticū esse arbitrātur insaniunt.
 Totus semp in lectione. totus in libris est. nō die
 non nocte requiescit. aut legit aliquid. aut scribit.
 Nec seuerus. Et sicut ex his verbis patet. ⁊ sicut
 etiā ipse sepe testat. multos p̄secutores ⁊ multos
 detractores p̄pessus est. Quas tñ p̄secutiones q̄
 libenter sustinuerit. patet ex eo qd sic dicit in epl̄a
 ad asellā. Gr̄as ago deo q; dignus sum habitus
 quē oderit mūdus. ⁊ maleficū me garrūt. S; scio
 ad regnū puenire p̄ infamiā ⁊ bonā famā. Item.
 Urinā ob dñi mei nomē atq; iustitiā vniuersa me
 infidelīū turba p̄sequat. Urinā in opprobriū meū
 solidi⁹ exurgat hic mūd⁹ tñ vt merca a xp̄o lau
 dari. ⁊ sue pollicitationis sperare mercedē. Gra
 ta vtiq; ⁊ desiderata rēptatio est: cui⁹ premium a
 christo speratur in celo. Nec maledictio grauis est
 que diuina laude mutatur. Obijt circa ānos dñi.
 cccc. viij.

De sancto remigio. cxliij. A

Remigius dicitur a remige: qui est nauis du
 ctor: vel rector. Uel dicitur a remis que sunt
 instrumēta quib⁹ nauis ducit. ⁊ gion qd
 est lucratio. Ipse em̄ ecclesiam gubernauit a peri
 culo naufragij. eam duxit ad portū paradisi. pro
 ea lucratus est p̄ra infidia diaboli.